

Motion till riksdagen

1985/86:Jo706

Bengt Silfverstrand m. fl. (s)

Förvaltningen av naturreservaten vid Kullaberg

Kullaberg är en långsmal, relativt hög urbergstyp, som bildar spetsen av en halvö mellan Skälderviken och Öresund i nordvästra Skåne. Området innefattar två naturreservat, västra och östra Kullaberg.

De båda reservaten ger möjligheter att bevara en gammal kulturbygd med stora naturvetenskapliga värden. Ur botanisk, zoologisk, geografisk och geologisk synvinkel är området unikt. Genom sin omväxlande natur är det av utomordentligt stor betydelse för rekreation och turism. Årligen söker sig omkring 300 000 besökare till området.

Kullaberg har i samband med den fysiska riksplaneringen betecknats som naturvårdsobjekt av riksintresse. Området ingår dessutom som ett av elva områden i Sverige, vilka av "Nordiska arbetsgruppen för skydd av naturtyper och biotyper" betraktas som oersättliga dokument i nordisk natur. Naturreservatet västra Kullaberg vårdas och förvaltas av en privat institution, AB Kullabergs Natur, i samråd med skogsvårdsstyrelsen och länets råd för skötsel av naturreservat enligt en av länsstyrelsen fastställd skötselplan.

På bergets yttersta spets ligger Kullens fyr, vilken startades redan år 1561. Förbindelsen mellan Mölle samhälle och fyrplatsen utgörs av en ca 4 km lång väg, vilken går genom det av AB Kullabergs Natur ägda markområdet. I samband med att ett konsortium, som sedan bildade Kullabergs Natur, år 1915 förvärvade området stängdes vägen från Mölle samhälle upp till fyren, och än i dag tar bolaget ut avgift av dem som besöker området under perioden april-oktober samt vid vissa helger. Denna begränsning av allmänhetens möjligheter att fritt vinna tillträde till detta unika fritids- och naturområde måste anses vara en allvarlig inskränkning i allemansrätten. Trots omfattande undersökningar har det inte kunnat uppvisas något dokument som reglerar bolagets rätt att ta ut avgifter från den stora allmänhet som söker sig ut till utsiktsplatsen vid fyren och angränsande unika naturområden. Däremot framgår av ett köpekontrakt från år 1842 mellan dåvarande markägaren och kronan att staten medgavs rätt att utnyttja vägen.

I två motioner till 1969 års riksdag (I:848 och II:958) hemställdes om utredning dels av möjligheterna för en sammanläggning av det av AB Kullabergs Natur förvaltade området och angränsande naturreservat till ett gemensamt naturreservat, dels av frågan om allmänhetens rätt att befara vägarna inom området.

I jordbruksutskottets utlåtande (nr 40/69) över dessa motioner framhålls att "vissa skäl talar för att ifrågavarande område i någon form anknyts till det genom länsstyrelsens resolution år 1965 bildade naturreservatet öster om

sagda område". Jordbruksutskottet utgick också från "att frågan om allmänhetens rätt att fritt beträda området upptas till behandling och att vid utfärdandet av reservatföreskrifter även de i motionerna i övrigt aktualiserade spörsmålen ägnas uppmärksamhet". Den 30 juni 1971 avsattes området västra Kullaberg som naturreservat. I övrigt har inga av de intentioner som riksdagen förutskickade 1969 uppfyllts. Såväl länsstyrelsen i Malmöhus län som naturvårdsverket har vid flera tillfällen framhållit att entréavgifterna till området helt eller delvis bör avvecklas. År 1974 sade länsstyrelsen att denna fråga borde aktualiseras "i god tid" före utgången av år 1978. Trots detta genomförde bolaget vid halvårsskiftet detta år en höjning av bilavgiften med hela 40 %. Därefter har bilavgiften höjts med ytterligare 43 %. Avgift för tillträde till området utgår för närvarande med 10 kr. per bilförare och 1 kr. för passagerare resp. gående.

Huvudägare i AB Kullabergs Natur är Kungl. Fysiografiska sällskapet. Bolaget har genom åren otvivelaktigt gjort oerhört värdefulla insatser både när det gäller naturvården och när det gäller stöd för de vetenskapliga arbeten som i området bedrivits i botanik, allmän zoologi och entomologi.

Trots att skogsvårdsstyrelsen nu under många år svarat för en allt större del av skötseln av området och att stat och kommun under senare år investerat stora summor i bl. a. en kioskanläggning har företaget fått allt svårare att klara av sina naturvårdande uppgifter. Utan samhällsinsatser hade bolagets ekonomi för länge sedan varit undergrävd. Ändå har bokslutet flera år uppvisat underskott, och den svaga ekonomin har inneburit att bolagets ekonomiska bidrag till Fysiografiska sällskapets vetenskapliga arbete praktiskt taget upphört.

Skötseln av en badanläggning har övertagits av Höganäs kommun. Underhållet av inom området belägna hus, vägar och parkeringsplatser har periodvis varit eftersatt. Förbättringar har kunnat ske först efter stora ekonomiska samhällsinsatser.

Under en kort period 1979 stod bolaget som huvudman för den inom området belägna fyrplatsen, man uppbar inkomsterna från fyrvisningen, medan staten genom sjöfartsverket svarade för kostnaderna i form av underhåll m. m. Detta märkliga förhållande påtalades från många håll, och efter bl. a. en riksdagsmotion från undertecknade övergick huvudmannaskapet för fyrplatsen efter kort tid till sjöfartsverket och SMHI. Genom detta riksdagsinitiativ eliminerades också riskerna för en privatisering av fyrplats med tillhörande byggnader, bl. a. attraktiva bostäder, och bemanningen av fyrplatsen kunde räddas. Detta visade sig ha stor betydelse för naturvården och det rörliga friluftslivet i området.

Med tanke på att den nuvarande förvaltaren av naturreservatet västra Kullaberg, AB Kullabergs Natur, numera saknar förutsättningar att med egna resursinsatser utföra sina naturvårdande uppgifter samt mot bakgrund av de starka allmänintressen som är förknippade med området är tillfället nu lämpligt att på nytt aktualisera en genomgripande översyn av hela förvaltningen av området.

En utredning av det framtida förvaltningsansvaret i området bör pröva frågan om t. ex. skogsvårdsstyrelsen, som redan i dag svarar för vissa delar av skötseln av naturreservatet, kan gå in som förvaltare. Likaså bör möjligheten

att sammanlägga östra och västra naturreservaten undersökas, liksom förutsättningarna att avsätta dessa naturreservat som nationalpark. Utredningen bör slutligen behandla frågan om allmänhetens rätt att befara vägarna inom området.

Mot. 1985/86
Jo706

Hemställan

Med hänvisning till ovanstående hemställs

att riksdagen hos regeringen anhåller om utredning angående förvaltningen av de nuvarande naturreservaten vid Kullaberg, frågan om att bilda nationalpark av området samt allmänhetens rätt att befara vägarna inom detsamma.

Stockholm den 16 januari 1986

Bengt Silfverstrand (s)

Grethe Lundblad (s)

Hans Pettersson (s)
i Helsingborg

Maja Bäckström (s)

Bo Nilsson (s)